

9/27 9/13/91

• Γράφει: Πανίκος Παιονίδης

Β' (Τελευταίο)

ΔΙΝΟΥΜΕ σήμερα το δεύτερο και τελευταίο μέρος της συνέντευξης της Ελένης Αρβελέρ, προέδρου του Κέντρου Πομπιντού που είναι η ακόλουθη:

ΕΡ.: Ένα μεγάλο ερώτημα, που θέτει η εποχή μας κ. Αρβελέρ είναι το μέλλον της κουλτούρας. Απ' ό,τι ξέρω ο ίδιος ο Υπουργός κουλτούρας της Γαλλίας, ο Ζαγκ Λαγκ, είχε επισημάνει προ καιρού κάποιους κινδύνους, που απειλούν τις εθνικές κουλτούρες, κάποιους κινδύνους από την ανεξέλεγκτη εισβολή υποπροϊόντων της κουλτούρας. Αυτό ισχύει φυσικά περισσότερο για τις μικρές χώρες που δεν έχουν το υπόβαθρο, δεν έχουν τη σπονδυλική στήλη πάνω στην οποία θα μπορούσαν να στηρίξουν την πνευματική τους ζωή. Αυτά τα προβλήματα έχουν απασχολήσει το κέντρο σας; Εσείς πώς θα σχολιάζατε αυτά τα θέματα απ' αυτή τη θέση όπου βρισκόσαστε;

ΑΠ.: Το θέμα αυτό το αντιμετωπίζω ως εξής: Αν πρόκειται ο καθένας να κρατήσει την κουλτούρα του και την εθνικοκεντρική του θα έλεγα υπόσταση άρτια και αναλλοίωτη δεν θα μπορέσει τίποτα να πάρει απ' έξω και τίποτα να δώσει. Επομένως τα ανοίγματα είναι υποχρεωτικά για να μπορέσει ο καθένας βάζοντας νέα ερωτηματικά να πάει πιο πέρα. Μιλάμε για τους κινδύνους που απειλούν την κουλτούρα! Πρέπει να πω, ότι ο άνθρωπος αυτός πάνω απ' όλα ένα δημιουργικό όν δεν μπορεί παρά να δημιουργεί πάντοτε κάτι.

Δεν νομίζω ότι ένα πνευματικό επίτευγμα, ένα καλλιτεχνικό επίτευγμα που προέρχεται από έναν χώρο, μπορεί να είναι καλύτερο από ένα άλλο που προέρχεται από έναν άλλο χώρο. Φτάνει το επίτευγμα αυτό να είναι απόφιο, φτάνει να βγαίνει από το βάθος της ψυχής αυτού που το έφτιαξε και να μη είναι αντίγραφο εξωτερικό των πραγμάτων. Εγώ δεν έχω καμιά ανησυχία για το ποιά θα είναι η κουλτούρα του αύριον. Θα είναι αυτό, που θα είναι ο αυριανός άνθρωπος. Θέλω να πω δηλαδή, ότι ο καθένας έχει την κουλτούρα που του αξίζει. Βεβαίως ο κίνδυνος από τα υποπροϊόντα της τέχνης υπάρχει και προάγε-

ται από την τεχνολογία και τις επικοινωνίες που είναι όργανα μιας κοινωνίας κατανάλωσης. Στέκει όμως σε μας, στους άλλους, να αντιμετωπίσουμε αυτό τον κίνδυνο και να χρησιμοποιήσουμε αυτή την κοινωνία σαν ένα κίνητρο για καλύτερες φόρμες.

Ξέρω, ότι οι μικρές χώρες θέλουν να κρατήσουν απόφιο τον πολιτισμό τους, δεν μπορούν

λιτισμό, αλλά είναι άνοιγμα της κουλτούρας ολόκληρης προς άλλες μορφές κουλτούρας για να μπορέσουμε να θέσουμε ο καθένας νέα ερωτήματα και να πάρουμε νέες απαντήσεις. Η απάντηση με ενδιαφέρει πάνω απ' όλα! Γι' αυτό νομίζω, ότι η πλουραλιστική άποψη της καλλιέργειας και της κουλτούρας και των πολιτιστικών ρευμάτων είναι, ίσως, αυτή τη στιγμή, η μόνη που μπορεί να δώσει σθένο-

λιτισμών, του Ισλαμικού, του Χριστιανικού, του πολιτισμού της Μεσογείου μ' όλες του τις διαστάσεις και δεν μπορεί η Κύπρος παρά να είναι ένα είδος αεροπλανοφόρου μέσα σ' αυτό τον ευρύ ορίζοντα της ανατολικής Μεσογείου. Αναμφίβολα η θέση της Κύπρου, είναι τέτοια που υποχρεώνει τους Κυπρίους να είναι αγκιστρωμένοι και αγκυροβολημένοι στον πολιτισμό τους για να μπορέσουν ν' αντι-

ζω ότι συγκριτικά είναι πολλοί οι Κύπριοι δημιουργοί. Υπάρχει μια καλλιέργεια ευρύτατη στο νησί. Οι Κύπριοι μπορούν να προσφέρουν χάρη στις εμπειρίες τους του παρελθόντος και χάρη στο πάθος που έχουν για τη ζωή στον πολύ ευρύτερο χώρο. Και αυτός ο ευρύτερος χώρος περνά υποχρεωτικά μέσα από τον Ελληνικό χώρο, τον μείζονα Ελληνισμό, όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και της διασποράς και

αγγλόφωνοι. Λοιπόν κάθε φορά, που θέλαμε κάτι να κάνουμε για να δείξουμε το ύψος και την ποιότητα της Κυπριακής λογοτεχνίας βρισκόμασταν μπροστά στο φράγμα της γλώσσας. Εγώ από δικής μου πλευράς προσπαθώ κάθε φορά που υπάρχει κάτι που είναι Ελληνικό να μη ξεχνάμε την Κύπρο. Και πρέπει να πω, ότι ελπίζω όταν θάχουμε αυτή την εκδήλωση με τις ξένες λογοτεχνίες, που έχει την ονομασία οι «Ωραιές Ξένες» να μπορέσουμε να έχουμε και την Κυπριακή λογοτεχνία.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΑΡΒΕΛΕΡ

Η Ευρώπη είναι το άνοιγμα που επιτρέπει σ' όλους να εμφανισθούν με ό,τι καλύτερο

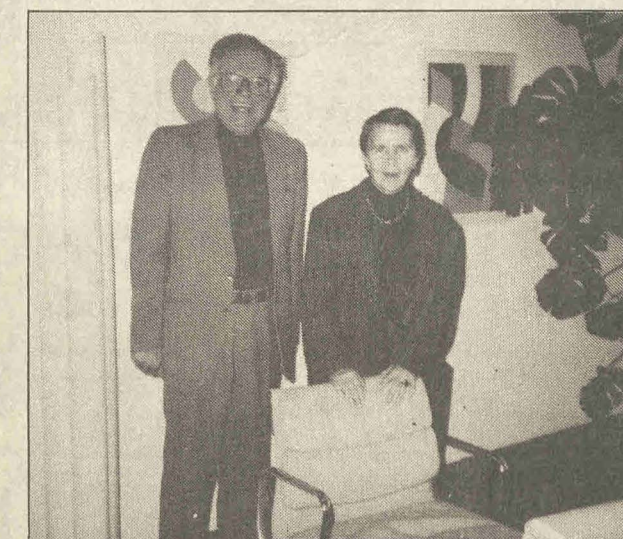
όμως από την άλλη να υπάρχουν χωρίς να δουν τριγύρω τους τί γίνεται. Γι' αυτό, αυτή τη στιγμή, είμαι βαθύτατα Ευρωπαία, γιατί νομίζω ότι η Ευρώπη είναι το άνοιγμα ενός πεδίου, που επιτρέπει στους Γάλλους, στους Άγγλους κλπ, να εμφανιστούν με το καλύτερο που έχουν. Και πρέπει να πω ότι μέσα στην Ευρώπη βάζω κι ένα μεγάλο μέρος της Αμερικής εφ' όσον η Αμερική δεν είναι τίποτα άλλο από μια προέκταση αυτού του Ευρωπαϊκού πνεύματος, δίνοντας του φυσικά ένα τόνο, που είναι περισσότερο Αμερικανικός. Δεν νομίζω όμως ότι υπάρχει κίνδυνος «αποκουλτουροποίησης» όπως το λένε οι κοινωνιολόγοι, από το αμερικανικό πνεύμα και οφείλω να πω επίσης, ότι πρέπει να δούμε και τί κάνουν σήμερα και οι ανατολικές χώρες, που ελευθερώνονται και ελευθερώνονται πάνω απ' όλα στη δημιουργία τους.

Δηλαδή το άνοιγμα για μένα δεν είναι άνοιγμα προς ένα πο-

ζωή και ισχύ σ' αυτό που κάνουμε και σ' αυτό που λέμε.

ΕΡ.: Απ' ό,τι ξέρω ο Ζαγκ Λαγκ είχε σταθεί ιδιαίτερα στην εισβολή του αμερικανικού κινηματογράφου στη Γαλλία και μίλησε για ποσοστά αμερικανικών ταινιών, που προβάλλονταν εδώ, εκτοπιζοντας γαλλικές ταινίες. Φαινόμενο που οπωσδήποτε είναι πολύ πιο έκδηλο στις μικρές χώρες, που δεν έχουν τη δική τους κινηματογραφική παραγωγή, αλλά οπωσδήποτε η σύγχρονη εποχή είναι εποχή ανοιχτών οριζώντων, μιλάμε για το κοινό σπίτι, μιλάμε για την ενιαία Ευρώπη του 1992. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να αναφερτούμε στην Κύπρο που διεξάγει ένα αγώνα για την προστασία της πολιτιστικής της κληρονομιάς.

ΑΠ.: Το πρόβλημα της Κύπρου είναι οπωσδήποτε περισσότερο από καλλιτεχνικό. Το πρόβλημα είναι γεωστρατηγικό. Η Κύπρος βρίσκεται στο σταυροδρόμι πο-

Η Ελένη Αρβελέρ, πρόεδρος του Κέντρου Πομπιντού, με τον Π. Παιονίδη.

«ΚΡΑΤΑΤΕ ΓΕΡΑ, ΜΕ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΟΡΘΙΟ»

σταθούν στις ξένες επιβουλές.

Γι' αυτό νομίζω, ότι πάνω απ' όλα πρέπει αυτή τη στιγμή να σκεφτούμε και να πούμε, ότι ο Κυπριακός πολιτισμός είναι Ελληνικός. Και όταν προσπαθούμε να κάνουμε μορφές θεαματικές όπως το Πανεπιστήμιο της Κύπρου δεν μπορεί παρά να είναι θεμελιωμένο πάνω στην παράδοση της Ελληνικής γλώσσας, στο βίωμα της Ελληνικής γλώσσας για να μπορέσει ακριβώς να βρεθεί σ' ένα ευρύτερο ορίζοντα, αυτόν του Ελληνισμού, πάνω στον οποίο στηρίζεται η Ευρώπη ως πνεύμα.

Δηλαδή για μένα η Κύπρος είναι μια διάσταση ουσιαστικής του ευρωπαϊκού πνεύματος και του χθες και του σήμερα και βεβαίως και του αύριον. Η Κύπρος δεν μπορεί παρά ν' αναπτύχθει μέσα στο Ευρωπαϊκό πνεύμα!

Δεν θα μιλάμε πια για την Κύπρο και τους τρεις Κυπρίους λογοτέχνες, ή τους πέντε ή τους δέκα ή τους είκοσι. Γνωρί-

όλων των Ελλήνων που βρίσκονται αυτή τη στιγμή εκτός Ελλάδας. Εγώ για παράδειγμα νιώθω εξ' ίσου Κυπρία και Ελληνίδα σ' αυτή τη θέση, που είμαι αυτή τη στιγμή γιατί θεωρώ την Κύπρο, όπως έλεγα προηγουμένως, ουσιαστική διάσταση του Ελληνισμού σε όλο του το μέγεθος.

ΕΡ.: Βλέπετε κ. Αρβελέρ κάποιες δυνατότητες ν' ανοιχτεί κάποιο μικρούτακο παράθυρο για την κυπριακή κουλτούρα στη Γαλλία;

ΑΠ.: Κιτάξτε, υπάρχουν 150 κράτη σε όλο τον κόσμο και το καθένα θέλει ακριβώς ν' ανοίξει ένα μικρό κέντρο στο Παρίσι. Αυτό δεν θα έχει καμιά σημασία. Δεν νομίζω, ότι με το να έχετε ένα κέντρο στο Παρίσι αυτό θα βοηθήσει. Εκείνο που θα βοηθήσει περισσότερο είναι η κυπριακή καλλιτεχνική δημιουργία να είναι τέτοια που να μπορούμε να τη φέρουμε εδώ σε εκθέσεις, σε εκδηλώσεις. Αλλά οι Κύπριοι είναι κυρίως

ΕΡ.: Προηγούμενα είχατε αναφερθεί στις διεθνείς επαφές του Κέντρου Πομπιντού και μάλιστα μιλήσατε και για την επαφή με τον ανατολικό χώρο όπου αυτή τη στιγμή γίνονται πολλές ζυμώσεις, ανακατατάξεις κλπ. Πώς παρακολουθείτε όλ' αυτά τα γεγονότα, που είναι πράγματι μεγάλης ιστορικής σημασίας και για την κουλτούρα;

ΑΠ.: Χωρίς να το θέλετε, μου βάζετε ένα ερώτημα που έχει σχέση με τα μέσα που διαθέτει το Κέντρο Πομπιντού. Εδώ εργάζονται πάνω από 1500 πρόσωπα. Διαθέτουμε φυσικά ένα τεράστιο προϋπολογισμό και με τις διμερείς συμφωνίες που έχουμε οπωσδήποτε έχουμε και την δυνατότητα να παρακολουθούμε τι γίνεται εκτός Γαλλίας.

Και πρέπει να πω, ότι οι άνθρωποι μας είναι ειδικευμένοι και μπορούν να παρακολουθούν αυτά που γίνονται στον κόσμο. Όλ' αυτά λοιπόν τα μεγάλα προβλήματα, του ανοίγματος προς τις ανατολικές χώρες βρίσκονται μπροστά μας.

Την Κύπρο πρέπει να τη δούμε μέσα από τον ευρωπαϊκό χώρο. Για μένα και το έχω πει αυτό πολλές φορές νομίζω ότι η εισοδος της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να θεωρηθεί καθήκον των Ευρωπαίων απέναντι στην Κύπρο για να μπορέσουν να συλλάβουν τη διάσταση του πνεύματος της, που είναι μεγάλη. Η Κύπρος χάρη στη θέση της, γίνεται ένα είδος προεξοχής της Ευρώπης.

ΕΡ.: Κλείνοντας αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα συνομιλία με κ. Αρβελέρ θα θέλατε ν' απευθύνετε δυο λόγια σαν ευχή, σαν μήνυμα προς το λαό μας;

ΑΠ.: Κρατάτε γερά, με το κεφάλι όρθιο, με το μέτωπο ψηλά και με ανοιχτή την αγκαλιά γιατί οπωσδήποτε έτσι μονάχα θα πάμε μπρος και θα νικήσουμε!